

**VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS „EKOAGROS“ VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE GALIMAI
EGZISTUOJA KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, NUSTATYMO IR VERTINIMO
APRAŠYMAS**

(MOTYVUOTA IŠVADA)

2017-12-12 Nr.7

Kaunas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ ir atsižvelgiant į Žemės ūkio ministerijoje 2012 m. rugpjūčio 29 d. įvykusio Žemės ūkio sektoriaus antikorupcinės programos koordinavimo komisijos posėdžio priimtus sprendimus, viešojoje įstaigoje VšĮ „Ekoagros“ (toliau – Įstaigos) 2017 m., pasibaigus III ketvirčiui atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas už 2016 m. IV ketvirtį ir 2017 m. I-III ketvirčius.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą atlieka VšĮ „Ekoagros“ direktoriaus 2011 m. lapkričio 15 d. įsakymu Nr. V-157 sudaryta korupcijos prevencijos programos stebėsenos ir kontrolės įgyvendinimo koordinavimo komisija (toliau – Komisija), sudaryta iš 3 asmenų. Komisija vertina Įstaigos ekologiškų ir nacionalinės kokybės produktų sertifikavimo galimą korupcijos pasireiškimo tikimybę, kuri nustatinėjama atsižvelgiant į Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 bei 2011 m. rugsėjo 30 d. Žemės ūkio ministerijos išvadoje dėl veiklos sričių, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė nustatymo pateiktas išvadas ir rekomendacijas.

2016 m. rugsėjo 7 d. - 2017 m. sausio 17 d. laikotarpiu Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu (toliau – KPI) ir Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601, atliko korupcijos rizikos analizę Įstaigos veiklos srityse:

1. Ekologinės augalininkystės sertifikavimas.
2. Mėginių atrinkimas ekologiniuose ūkiuose.
3. Neatitikčių vertinimas, rizikos valdymas ir atsitiktinių / papildomų patikrų atlikimas.
4. Ekologinių ūkių apeliacijų nagrinėjimas.

5. Bičių produktų ir jų mišinių sertifikavimas pagal Nacionalinę žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemą.

2017 m. sausio 26 d. gautas STT raštas Nr. 4-01-774 su analize, išvadomis ir pasiūlymais. Atsižvelgusi į pasiūlymus Įstaiga pakeitė Darbuotojų atrankos, mokymo ir darbo vertinimo tvarką (TV-06), kuri papildyta 21 punktu. Ne rečiau kaip vieną kartą per metus su tikrintoju tiesioginio pavaldumo santykiais nesusiję ne mažiau kaip du Ekoagros darbuotojai, paskirti įstaigos direktoriaus (toliau – ID) įsakymu pagal direktoriaus pavaduotojos (toliau – DP) sudarytą iki kiekvienų kalendorinių metų balandžio 15 d. pertikrinimo planą, atlieka kiekvieno tikrintojo po vieną didesnės rizikos arba atsitiktine tvarka pasirinkto tikrinto ūkio subjekto pertikrinimą. Pertikrinimą sudaro ūkio subjekto bylos, įskaitant tikrinimo protokolą, analizę, tikrinimo protokolo duomenų sutikrinimas dėl juose nurodomo patikrinimo laiko atitikties GPS duomenims, ūkio subjekto pertikrinimas vietoje. Pertikrinimas atliekamas ne vėliau kaip per 1 savaitę nuo tikrintojo vykdytos ūkio subjekto patikros. Pertikrinimas įforminamas Pertikrinimo protokolu (forma F-149).

Pakeistas Tikrintojo vadovo (PR-09) 3.2. punktas. Filialo direktorius / skyriaus vadovas tikrintojams parengia tikrinimų ūkių subjektų sąrašus, atsižvelgdamas į tai, kad to paties pareiškėjo tikrintojas negali tikrinti daugiau kaip du metus iš eilės (tik išimtiniais atvejais gali tikrintojas vykdyti to paties ūkio patikrinimą 3 metus iš eilės, tačiau tokie atvejai turėtų būti iš anksto suderinti su įstaigos kokybės vadovu (turi būti gauta kokybės vadovo viza ant komandiruotės potvarkio), išskyrus atvejus kai įgaliojimai tikrinti tam tikrą sritį yra suteikti tik vienam tikrintojui). Papildytas 5.4. „Tikrintojo paskyrimas“, nurodant, kad tikrintojų paskyrimo tikrinti daugiau kaip du metus iš eilės kontrolę kiekvienais metais atlieka kokybės vadovas. Papildytas 5.6. punktas „Pasiruošimas tikinimui“ nurodant, kad tikrintojui draudžiama žodžiu (telefonu) tartis su ūkio subjektu dėl konkretaus patikrinimo laiko, iš anksto nepranešus pastarajam apie planuojamą patikrinimą raštu arba negavus raštiško pastarojo prašymo (arba prašymo gauto e-paštu) ir tiesioginio vadovo pritarimo (turi būti gauta tiesioginio vadovo viza ant skubesnės patikros prašymo) atlikti patikrą konkrečiu laiku.

Pakeistas Ekologinės gamybos ūkių tikrinimo protokolų dokumentų pildymo instrukcijos (DI-01) punktas „Protokolo dokumento sukūrimas“, nurodant, kad prieš atliekant pirminį ir/ar kasmetinį tikrinimą, pareiškėjams rašomas laiškas „Dėl kasmetinio tikrinimo“ ir išsiunčiamas jiems likus ne mažiau kaip 10 kalendorinių dienų iki planuojamo patikrinimo dienos. Papildyta, kad patikros atlikimo laikas (trukmė) nurodama valandomis (pusės valandos tikslumu, pvz. 4,5 val.). Papildyta dėl ekologinės gamybos ūkio veiklos žurnalo (toliau – EGŪVŽ) skenavimo / fotografavimo, kadangi šis dokumentas yra itin svarbus įgyvendinant ekologinei gamybai keliamus reikalavimus. Procedūroje

numatyta galimybė dokumentus pridėti kaip priedą ar skanuoti / fotografuoti, atsižvelgiant į patikros aplinkybes, apimtis bei objektą.

Papildyta Nutarimo dėl ekologinės gamybos sertifikavimo pildymo instrukcija (DI-02), nes numatyta palyginti protokole pateiktą informaciją (augalininkystės/ gyvulininkystės – P2, P3 ir E statusu; bitininkystės ir laukinės augalijos – E statusu) realizuotos produkcijos, buhalterinės apskaitos dokumentus (datas, dokumentų pavadinimus, numerius, kiekius, produkcijos pavadinimus, statusus, pirkėjų pavadinimus), dauginamosios medžiagos, trąšų, augalų apsaugos priemonių pirkimo sąskaitas ir sertifikatus (jų pakuotes ir etiketes) su skenuotais/fotografuotais dokumentais, kurie įkelti į pareiškėjo aplanką serveryje arba paimti kaip priedai. Taip pat numatyta įvertinti protokole pateiktą informaciją dėl EGŪVŽ pildymo, palyginti ją su skenuotais/fotografuotais dokumentais, kurie įkelti į pareiškėjo aplanką serveryje arba paimti kaip priedai. Nustačius neatitikimų, protokolas gali būti grąžinamas tikrintojui pataisyti ar pateikti trūkstamus dokumentus arba nurodyti, kad neatitikimai nenustatyti. Derlingumo vertinimas atliekamas analizuojant derliaus ataskaitą po gautos EGŪVŽ lentelės Nr. 3 ir palyginamas su augintų augalų derlingumu / gyvūnų produktyvumu Lietuvoje, rajone ir su ūkyje ankstesniais metais gautais derliais / kiekiais. Įvertinamos ekologinėje gamyboje leidžiamų naudoti produktų tręšimo normos remiantis gamintojo rekomendacijomis, o organinių trąšų panaudojimo normas vertinamos remiantis LR ŽŪM puslapyje skelbiama informacija (ŽŪM / Veiklos sritys / Maisto sauga ir kokybė / Nitratų direktyvos įgyvendinimas / Pažangaus ūkininkavimo taisyklės ir patarimai). Įvertinamos panaudotos dauginamosios medžiagos kiekio pagrįstumas.

Papildytas Mėginių atrinkimo, paruošimo ir išsiuntimo procedūros (PR-08) 5 skyrius nurodant, kad Įstaiga ima ir tiria (išsiunčia tyrimui) bandinius kiekvienu atveju pagal planą ar kai įtariama, kad naudojami ekologinėje / NKP gamyboje neleistini produktai arba būdai. Tikrintojui, bet koku atveju imant mėginį, jo atrinkimo akte reikia nurodyti sprendimo paimti mėginį motyvus ar priežastis, detaliai aprašant požymius bei aplinkybes, kurie sukėlė įtarimą.

Papildyta Rizikos valdymo ir atsitiktinių / papildomų patikrų vertinimo atrankos procedūros (PR-10) 5 punkto 3 pastraipa nurodant, kad rizikos valdymo duomenis į lentelę surašo paskirti Įstaigos ekspertai, o visi patikrinimai pagal šią procedūrą atrinktuose ūkio subjektuose yra atliekami iš anksto nepranešant. Įstaigos darbuotojų atliekamo ūkio subjektų rizikingumo lygio nustatymo pagrįstumo kontrolę kiekvienais metais atlieka skyrių vadovai ir filialų direktoriai.

Pakeista Apeliacijų dėl Ekoagros priimtų sprendimų pateikimo ir nagrinėjimo tvarka (TV-14) nurodant, kad apeliacijos nagrinėjimas Komisijos posėdyje yra teisėtas, jeigu jame dalyvauja visi Komisijos nariai. Komisijos nariai turi lygias balso teises.

Papildyta NKP ūkių tikrinimo protokolų pildymo instrukcija (DI-05) numatant, kad patikros atlikimo laikas (trukmė) nurodama valandomis (pusės valandos tikslumu, pvz. 4,5 val.). Papildyta dėl nacionalinės kokybės produktų žurnalo (toliau – NKPŽ) skenavimo / fotografavimo.

2017- 11-06 gautas STT raštas, kad 2017 m. sausio 26 d. išvadoje Nr. 4-01-774 nurodytų, bet neįgyvendintų pasiūlymų įgyvendinimo stebėseną baigiama.

2016 m. kovo 1 d. VŠĮ „Ekoagros“ direktoriaus įsakymu Nr. V-10 buvo patvirtinta VŠĮ „Ekoagros“ 2016-2017 metų Korupcijos prevencijos programa (toliau – Programa). Programos vykdymo stebėseną ir kontrolę priskiriama įgyvendinimo koordinavimo komisijai (toliau – Komisija). Programos tikslui pasiekti įstaigoje įgyvendinamos korupcijos prevencijos priemonės, skirtos:

1. korupcijos pasireiškimo tikimybei nustatyti bei nustatytai tikimybei pašalinti;
2. stiprinti viešumo ir skaidrumo principų laikymąsi įstaigoje ir tobulinti VŠĮ „Ekoagros“ vidaus teisės aktų antikorupcinio vertinimo procesą;
3. įtraukti darbuotojus į VŠĮ „Ekoagros“ skaidrumo politikos įgyvendinimą;
4. veiksmingam korupcijos prevencijos organizavimo, įgyvendinimo ir kontrolės mechanizmui užtikrinti;
5. darbuotojų bei visuomenės antikorupciniam švietimui, skirtam visuomenės pasitikėjimui VŠĮ „Ekoagros“ didinti.

Programos nuostatos taikomos visiems darbuotojams, o jie gali teikti pasiūlymus ir pastabas dėl Programos nuostatų pakeitimo ar patobulinimo. Už Programoje numatytų korupcijos prevencijos priemonių tinkamą vykdymą laiku atsako šių priemonių vykdytojai. Už korupcijos pasireiškimo tikimybės įvertinimą atsakinga Komisija. Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimu siekiama išsiaiškinti galimus korupcijos pasireiškimo rizikos veiksnius, analizuojami sertifikavimo sritį reglamentuojantys teisės aktai ir Įstaigos vidaus dokumentai. Remiantis išnagrinėtais dokumentais galima teigti, kad sertifikavimo veikla yra pakankamai specifinė, išsamiai reglamentuojama Europos Sąjungos, nacionaliniais teisės aktais. Išnagrinėjus Įstaigos vidinius dokumentus nustatyta, kad darbo instrukcijose aiški darbuotojų veiksmų atlikimo tvarka, detalizuojami „žingsniai“, numatyta rotacija. Įstaigos organizacinė struktūra leidžia priimti objektyvius sprendimus, nes yra išlaikytas keturių akių principas t. y. sprendimus priima kiti darbuotojai nei tie kurie atlieka patikrinimus ir nurodo tik faktines aplinkybes. Įstaigos struktūra, ryšiai, administracinis pavaldumas numatyti taip, kad suinteresuoti asmenys ar įstaigos negalėtų turėti įtakos paslaugų kokybei.

Programoje numatyta, kad darbuotojas, įtaręs ar nustatęs galimą pažeidimo, sukčiavimo atvejį remiantis įtariamos nusikalstamos veiklos požymiais (dokumentai tomis pačiomis datomis, numeriais ir kitu turiniu arba atvirkščiai; duomenys, kuriuos pateikė pareiškėjas, nesutampa su

duomenimis vidinėse/išorinėse informacinėse sistemose, su gauta informacija iš kitų įstaigų; vizualiai skiriasi to paties asmens parašai ant dokumentų) apie tai per 3 d. d. informuoja savo vadovą, pateikdamas užpildytą klausimyną dėl įtariamos nusikalstamos veiklos, o vadovas per 2 d. d. informuoja Nacionalinę mokėjimo agentūrą prie Žemės ūkio ministerijos. Keičiant procedūras, instrukcijas įrašai yra atliekami nustatytoje formose (F-141). Dokumento peržiūros lape atliekamas antikorupcinis vertinimas (nėra spragų ar nuostatų, leidiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti, nesudaro išskirtinių ar nevienodų sąlygų subjektams).

Įstaigos interneto svetainėje www.ekoagros.lt pateikiama išsami, aktuali, reguliariai atnaujinama, informacija vartotojams ir pareiškėjams apie Įstaigos veiklą, ekologinės gamybos ir nacionalinės kokybės produktų sertifikavimą, pateikiamos dokumentų formos ir kt. Taip pat pateikiama nuoroda apie viešuosius pirkimus. VŠĮ „Ekoagros“ vadovų ir darbuotojų bei Įstaigos pareiškėjų antikorupcinio švietimo tikslas – supažindinti su korupcijos keliamu pavojumi, skatinti juos nesitaikstyti su korupcija, aktyviai su ja kovoti, teikti informaciją visuomenei. O korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų tyrimo tikslas – užtikrinti greitą ir išsamų korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų atskleidimą ir tyrimą, garantuojant pažeidėjo atsakomybės neišvengiamumą. Įstaigos interneto svetainėje www.ekoagros.lt pateikiama korupcijos prevencijos programa, vykdomi pokalbiai su atsakingais darbuotojais. Sudaryta galimybė Įstaigos darbuotojams savanoriškais pagrindais dalyvauti komisijos veikloje, jie skatinami reikšti savo nuomonę bei kelti idėjas.

2017 m. darbuotojai dalyvavo seminaruose, konferencijose, mokymuose „Viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo aktualijos, klaidų analizė bei jų prevencija“ „Viešieji pirkimai 2017“, „Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas“, „Mažos vertės viešųjų pirkimų vykdymo ypatumai 2017 m.“ ir kt.

2016-08-11 patvirtinta Viešųjų ir privačių interesų derinimo ir dovanų viešojoje įstaigoje „Ekoagros“ tvarka TV-17. Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi bei kontrolės vykdymo VŠĮ „Ekoagros“ tvarka siekiama užtikrinti tinkamą viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencijos sistemos funkcionavimą, nustatyti galimas interesų konfliktų grėsmes ir numatyti priemones jiems išvengti, kad būtų įgyvendinti priimamų sprendimų nešališkumo, skaidrumo, viešumo principai, formuojama korupcijai nepakanti aplinka ir didinamas pasitikėjimas Įstaigos veikla ir jos darbuotojais, skatinti darbuotojus laikytis nustatytų etikos (elgesio) standartų atliekant darbines funkcijas, nustatyti darbuotojų privačių interesų deklaravimo ir, iškilus interesų konfliktui, darbuotojų nusišalinimo ar nušalinimo nuo sprendimų priėmimo procedūras.

2014 m. spalio mėn. buvo įkurta „Pasitikėjimo linija“, kuria anonimiškai informaciją gali teikti visą parą telefonu (8 700) 55006, nes įdiegtas atsakiklis. Sudaryta patogesnė galimybė pranešti apie

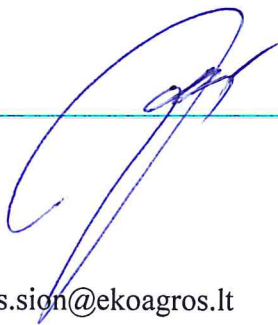
vykdančių ekologinę gamybą, galimus piktnaudžiavimo atvejus, „Ekoagros“ darbuotojų galimai neskaidrias veikas ar kitų institucijų atstovų bandymus daryti įtaką. 2015 m. rugpjūčio mėn. į tarnybines transporto priemones buvo sumontuoti GPS imtuvai ir kita BCE transporto valdymo įranga. Atsirado galimybė stebėti realiu laiku transporto priemones, važiavimo maršrutus, aplankomas teritorijas (laukus ir kt.), mašinų eksploatavimą.

Nuo 2015 m. klientams sertifikavimo paslaugos pasiekiamos per žemės ūkio ministerijos informacinę sistemą (ŽŪMIS) į kurią bus integruojama (EIKSDAIS). Sistemoje numatyta galimybė pareiškėjams jungtis iš savo prieigos ir pateikti prašymus bei kitus dokumentus. EIKSDAIS taip pat turi sąsajas su kitais registrais, tokiu būdu iš jų surenka dalį informacijos ir užpildo, o pareiškėjui nereikia papildomai jos pateikinti. 2016 m. kovo 14 d. pasirašytas susitarimas dėl duomenų teikimo sutarties su VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centru. 2015 m. lapkričio 16 d. buvo atnaujinta bendradarbiavimo sutartis su Nacionaline mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos, kurioje patikslinti įsipareigojimai keistis informacija nustačius neatitikimus, kilus įtarimams dėl sintetinių cheminių medžiagų panaudojimo ekologiniuose laukuose ir kt..

Apibendrinimas: atliktos analizės metu nebuvo nustatyta konkrečių korupcijos pasireiškimo rizikos veiksnių, kurie sudarytų galimybę pasireikšti korupcijai, Įstaigai vykdant patikras ir išduodant leidimus ar patvirtinamuosius dokumentus. Į Įstaigą besikreipiantiems asmenims telefonu, žodžiu ar raštu sudarytos patogios galimybės gauti reikiamą informaciją ar pranešti apie vykdančių ekologinę gamybą pareiškėjų galimus pažeidimus. Per 2016 m. IV ketvirtį ir 2017 m. I-III ketvirčius korupcinio pobūdžio veiklos pažeidimų nenustatyta.

Siūlymas: korupcijos pasireiškimo tikimybę Įstaigos darbe vertinti pagal vidinių ir išorinių teisės aktų pasikeitimus, STT rekomendacijas, toliau vykdyti švietėjišką veiklą. Atsižvelgiant į Programos vykdymo ataskaitų, atliktų tyrimų rezultatus, įvykus esminiams VŠĮ „Ekoagros“ struktūriniams ar organizaciniais pokyčiams, po rizikos analizės atlikimo įstaigoje ar kitais atvejais Programa gali būti keičiama anksčiau numatyto termino.

Direktoriaus pavaduotoja,
pavadojanti direktorių

Ona Kazlienė

Darius Šion, tel. (8 444) 69 165, el. p. darius.sion@ekoagros.lt